

Obsah

DRUHÉ OBDOBÍ NÁRODNÍHO OBROZENÍ

Josef Jungmann – O jazyku českém rozmlouvání druhé	8
Rukopis královédvorský	9
František Palacký – Stručný přehled dějin českých doby starší	13
Jan Kollár – Slávy dcera / Předzpěv	14
Z Nápisů	15
Ruské byliny / Ilja Muromec a pohanská Stvůra	16
František Ladislav Čelakovský –	
Bohatýr Muromec (<i>Ohlas písní ruských</i>)	18
Předmluva k Ohlasu písní českých	20
Toman a lesní panna (<i>Ohlas písní českých</i>)	20
Český sedlák (<i>Ohlas písní českých</i>)	22
Pocestný (<i>Ohlas písní českých</i>)	22
Václav Kliment Klicpera – Každý něco pro vlast!	23

ROMANTISMUS VE SVĚTOVÉ LITERATUŘE

Novalis – Heinrich von Ofterdingen	27
George Gordon Byron – Chtěl bych být na své Vysočině	28
Prométheus	29
Walter Scott – Ivanhoe	30
Victor Hugo – Chrám Matky Boží v Paříži	33
Michail Jurjevič Lermontov – Plachta	37
Démon	37
Komtesa Mary (<i>Hrdina naší doby</i>)	40
Maškaráda	44
Adam Mickiewicz – Konrád Wallenrod	47
Edgar Allan Poe – Havran	50
Filozofie básnické skladby	53

REALISMUS A KRITICKÝ REALISMUS VE SVĚTOVÉ LITERATUŘE

Honoré de Balzac – Otec Goriot	55
Stefan Zweig – Balzac	58
Stendhal – Červený a černý	60
Alexandr Sergejevič Puškin – Vyšel jsem dřív než hvězda ranní	61
A. P. Kernové	62
Evžen Oněgin	62
Piková dáma	64

Fjodor Michajlovič Dostojevskij – Řeč o Puškinovi	68
Nikolaj Vasiljevič Gogol – Revizor	70
Charles Dickens – Kronika Pickwickova klubu	75

TŘETÍ OBDOBÍ NÁRODNÍHO OBROZENÍ (30. – 40. LÉTA)

Karel Hynek Mácha – Temná noci! jasná noci!	79
V svět jsem vstoupil	79
Návrat	80
Cikáni	80
Máj	83
Josef Kajetán Tyl – Nejnovější literatura česká	84
Paličova dcera	85
Karel Jaromír Erben – Sněhurka (<i>České pohádky</i>)	87
Polednice (<i>Kytice</i>)	89
Jiří Suchý – Kytice	90
Polednice	90
Karel Havlíček Borovský – Epigramy	91
Slovan a Čech	93
Poslední Čech	95
Odpověď panu Havlu Borovskému	95
Křest svatého Vladimíra	96
Nestorův letopis ruský	98
Božena Němcová – Kdo je hloupější (<i>Národní báchorky...</i>)	99
Babička	101
Dopis manželu Josefovi 13. 6. 1857 (<i>Korespondence</i>)	102

SVĚTOVÁ LITERATURA DRUHÉ POLOVINY 19. STOLETÍ (kritický realismus, naturalismus, parnasismus aj.)

Gustave Flaubert – Paní Bovaryová	104
Guy de Maupassant – O Gustavu Flaubertovi	106
Vyplétačka	106
E. a J. Goncourtové – Germinie Lacerteuxová / Předmluva	110
Émile Zola – Zabiják	111
Lev Nikolajevič Tolstoj – Vojna a mír	113
Maxim Gorkij – Nedeslaný dopis V. G. Korolenkovi	119
Fjodor Michajlovič Dostojevskij – Zločin a trest	121
Josef Svatopluk Machar – Konfese literáta	127
Henrik Ibsen – Domov loutek	129
Walt Whitman – Stébla trávy / Zpívám o sobě	132

ČESKÁ LITERATURA OD PADESÁTÝCH LET

MÁJOVCI	136
Jan Neruda – Z času za živa pohřbených (<i>Knihy veršů</i>)	136
Hřbitovní kvítí	137
Byl darebákem (<i>Arabesky</i>)	138
Dopis Karolině Světlé	142
Všim jsem byl rád! (<i>Knihy veršů</i>)	143
Písň kosmické	144
Doktor Kazisvět (<i>Povídky malostranské</i>)	145
Romance o Černém jezeře (<i>Balady a romance</i>)	150
Romance o Karlu IV. (<i>Balady a romance</i>)	152
Prosté motivy	153
Láska (<i>Zpěvy páteční</i>)	153
Vítězslav Hálek – Večerní písň	154
V přírodě	155
Poldík rumař	156
Miloš Hoznauer – Poldík rumař, superman	160
Karolina Světlá – Skalák	163
Jakub Arbes – Svatý Xaverius	167
RUCHOVCI A LUMÍROVCI	172
Svatopluk Čech – Václav z Michalovic	172
Nový epochální výlet pana Broučka tentokrát do XV. století	173
Jaroslav Vrchlický – Mně v hloubi srdce vždycky láska zpívá... (<i>Dojmy a rozmary</i>)	177
Spartakus (<i>Zlomky epepeje</i>)	178
Rembrandt (<i>Napadlo rosy</i>)	179
Své dceři (<i>Nové sonety samotáře</i>)	179
Ach, vlny oblaků (<i>Fanfáry a kadence</i>)	179
Za trochu lásky (<i>Okna v bouři</i>)	180
Jarní (<i>Meč Damoklův</i>)	180
Edmond Rostand – Cyrano de Bergerac	181
Josef Václav Sládek – Pevně dřímáš (<i>Jiskry na moři</i>)	183
Role chudých (<i>Na prahu ráje</i>)	183
V mé duši tisíc skřivánek (<i>Sluncem a stínem</i>)	183
Velké, širé, rodné lány (<i>Selské písň a České znělky</i>)	184
Z osudu rukou (<i>Selské písň a České znělky</i>)	184
Lesní studánka (<i>Zvony a zvonky</i>)	184
Hrdina (<i>Zvony a zvonky</i>)	185
Julius Zeyer – Jan Maria Plojhar	185
Inultus (<i>Tři legendy o krucifixu</i>)	188

HISTORICKÁ PRÓZA	190
Alois Jirásek – Proti všem	190
Temno	191
Zikmund Winter – Mistr Kampanus	193

NÁSTUP KRITICKÉHO REALISMU V ČESKÉ LITERATUŘE

Karel Václav Rais – Západ	197
Ignát Herrmann – Sudička	198
Ladislav Stroupežnický – Naši furianti	202
Naši furianti. Autorova zpověď a některé úvahy	204
Alois a Vilém Mrštíkovi – Maryša	206
Jan Grossman – O výkladu jednoho textu (<i>Analýzy</i>)	210
Vilém Mrštík – Santa Lucia	212
Josef Svatopluk Machar – Konfese literáta	218
Po roce (<i>Confiteor</i>)	218
Sloky polemické (<i>Confiteor</i>)	219
Antická kráska (<i>Confiteor</i>)	220
Děšť (<i>Vteřiny</i>)	220
Josef Karel Šlejhar – Kuře melancholik	221
Karel Matěj Čapek Chod – Kašpar Lén mstitel	224

„KONEC STOLETÍ“ V EVROPSKÉ LITERATUŘE

Anton Pavlovič Čechov – Úředníková smrt	228
Višňový sad	230
Maxim Gorkij – A. P. Čechov	233
Charles Baudelaire – Mrcha (<i>Květy zla</i>)	234
Paul Verlaine – Básnické umění (<i>Kdysi a nedávno</i>)	236
Jean Arthur Rimbaud – Samohlásky	237
Spáč v úvalu	237
V zelené hospůdce v pět hodin večer	238
Oscar Wilde – Slavík a růže (<i>Šťastný princ a jiné pohádky</i>)	238
Obraz Doriana Graye	243

GENERACE DEVADESÁTÝCH LET

Česká moderna	245
Antonín Sova – U řek (<i>Květy intimních nálad</i>)	246
Rybníky (<i>Z mého kraje</i>)	246
Smetanovo kvarteto Z mého života (<i>Zlomená duše</i>)	247
Theodoru Mommsenovi (<i>Vybouřené smutky</i>)	249
Studny nadějí (<i>Údolí nového království</i>)	249
Kdo vám tak zcuchal tmavé vlasy (<i>Ještě jednou se vrátíme</i>)	250

Princezna Lyoleja (<i>Ještě jednou se vrátíme</i>)	251
Hrdá bolest (<i>Lyrika lásky a života</i>)	251
Konec orlů (<i>Lyrika lásky a života</i>).....	252
Otokar Březina – Němá setkání (<i>Svítání na západě</i>)	252
Hudba slepců (<i>Ruce</i>)	253
Chvilé slávy (<i>Ruce</i>)	254
Jiří Karásek ze Lvovic – Zelené oči (<i>Sexus necans</i>)	256
Karel Hlaváček – Svou violu jsem naladil	
co možno nejhlouběji (<i>Pozdě k ránu</i>)	257
Dva hlasy (<i>Pozdě k ránu</i>)	258
Mstivá kantiléna	258
František Xaver Šalda – Hrdinný zrak (<i>Boje o zítřek</i>)	260
Několik poznámek o Jaroslavu Vrchlickém (<i>Duše a dílo</i>)	263